

Giải pháp nâng cao chất lượng dạy học thực hành môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh tại Trường Đại học Hạ Long

Phạm Huy Công*

*Trường Đại học Hạ Long

Received: 16/02/2024; Accepted: 26/02/2024; Published: 4/4/20224

Abstract: The current practice of teaching and learning the subject National Defense and Security Education at school shows that there are still many limitations and inadequacies expressed in the results of mastering knowledge, skills, and techniques for defense and security activities. Students' security after the practical learning process of the National Defense and Security Education subject is still not high. This shows that, in order to improve students' practical capacity in defense and security work after completing the program, the Department of Physical Education and Military Affairs of Ha Long University needs to focus on improving the quality of teaching, practice the subject National Defense and Security Education for students during the training process.

Keywords: Solutions, teaching quality

1. Đặt vấn đề

Dạy học thực hành là một hình thức tổ chức dạy học cơ bản ở đại học có chức năng, nhiệm vụ cơ bản là củng cố, phát triển hệ thống kiến thức lý thuyết, rèn luyện kỹ năng, kỹ xảo thực hành nghề nghiệp cho sinh viên. Đây là một trong những con đường, biện pháp để bảo đảm mối liên kết chặt chẽ giữa lý luận và thực tiễn, học với hành trong quá trình dạy học ở đại học. Đối với hoạt động dạy học môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các trường Đại học, Dạy học thực hành có vai trò quan trọng trong phát triển các phẩm chất, năng lực hoạt động quốc phòng và an ninh cho sinh viên. Dạy học thực hành là một môi trường thuận lợi tạo điều kiện cho sinh viên vận dụng kiến thức về công tác quốc phòng và an ninh đã học vào giải quyết các nhiệm vụ, nội dung học tập gắn sát với thực tiễn chức trách, nhiệm vụ được giao. Vì vậy, để phát huy vai trò của Dạy học thực hành vào quá trình thực hiện các mục tiêu trên, đòi hỏi trong quá trình tổ chức dạy học môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các trường đại học, các lực lượng sư phạm nói chung và đội ngũ giảng viên nói riêng phải không ngừng đổi mới dạy học thực hành theo hướng vận dụng tổ hợp các biện pháp nhằm nâng cao chất lượng của quá trình này qua đó thực hiện có hiệu quả mục tiêu, nhiệm vụ dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các trường đại học trong điều kiện hiện nay.

Nằm trong hệ thống các cơ sở giáo dục bậc đại học của hệ thống giáo dục quốc dân, Trường Đại học

Hạ Long có nhiệm vụ bồi dưỡng kiến thức giáo dục quốc phòng và an ninh cho đối tượng là sinh viên của trường. Trong những năm qua, công tác dạy học môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh nói chung, dạy học thực hành môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh nói riêng cho sinh viên đã được Đảng ủy, Ban Giám hiệu, đội ngũ giáo viên tại bộ môn Thể dục – Quân sự quan tâm tiến hành bằng nhiều biện pháp qua đó từng bước nâng cao chất lượng dạy học thực hành. Điều này thể hiện ở việc sinh viên đã từng bước biết vận dụng kiến thức đã học vào giải quyết các nhiệm vụ, nội dung học tập gắn sát với thực tiễn hoạt động quốc phòng và an ninh qua đó từng bước hình thành các kỹ năng, năng lực thực hành, củng cố, phát triển các phẩm chất trí tuệ, thao tác tư duy hoạt động quốc phòng và an ninh cần thiết. Tuy nhiên, thực tiễn dạy học thực hành môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh tại trường hiện nay cho thấy vẫn còn tồn tại nhiều hạn chế, bất cập biểu hiện ở kết quả nắm kiến thức, kỹ năng, kỹ xảo hoạt động quốc phòng và an ninh của sinh viên sau quá trình học tập thực hành môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh còn chưa cao. Điều này cho thấy, để nâng cao năng lực thực hành về công tác quốc phòng và an ninh của sinh viên sau khi học xong chương trình, Bộ môn Thể dục - Quân sự Đại học Hạ Long cần chú trọng nâng cao chất lượng dạy học thực hành môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên trong quá trình đào tạo.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái niệm dạy học thực hành

Theo Từ điển Tiếng Việt, “Thực hành” là phạm trù chỉ rõ việc “làm để áp dụng lý thuyết vào thực tế”. “Thực hành” được nghiên cứu và vận dụng với mục đích để hoàn chỉnh chu trình khép kín của mục tiêu DHTH, nhất là DHTH nghề nghiệp ở bậc đại học. Trong nghiên cứu lý luận dạy học, khái niệm thực hành được hiểu theo nghĩa rộng và nghĩa hẹp. *Theo nghĩa rộng*, “thực hành” là hình thức vận dụng, đưa kiến thức, kỹ năng, kỹ xảo được rèn luyện trong Trung tâm vào cuộc sống, vào thực tiễn nghề nghiệp. *Theo nghĩa hẹp*, “thực hành” là hình thức luyện tập để rèn luyện, củng cố kiến thức, kỹ năng, kỹ xảo với mức độ tái hiện, di chuyển hoặc vận dụng sáng tạo kiến thức, kỹ năng, kỹ xảo gắn với các tình huống nghề nghiệp. Với cách hiểu về khái niệm thực hành như trên, phần lớn các tác giả đều sử dụng khái niệm thực hành theo nghĩa rộng để xây dựng định nghĩa khái niệm dạy học thực hành. Chẳng hạn: DHTH là một hình thức tổ chức dạy học, giúp người học có điều kiện thuận lợi để kết hợp học tập với lao động sản xuất, ngành nghề, với thực nghiệm và nghiên cứu khoa học nhằm mở rộng tầm hiểu biết, rèn luyện những kỹ năng, kỹ xảo nghề nghiệp, bồi dưỡng hứng thú khoa học cũng như hứng thú nghề nghiệp cho người học.

2.2. Biện pháp nâng cao chất lượng dạy học thực hành môn học GDQP và AN tại Trường Đại học Hạ Long hiện nay.

2.2.1. Yêu cầu nâng cao chất lượng DHTH môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh tại Trường Đại học Hạ Long hiện nay

Trong những năm qua tình hình quốc tế, khu vực, trong nước đã có những thay đổi nhiều mặt. Cùng với các cuộc chiến tranh cục bộ, xung đột vũ trang, dân tộc, sắc tộc, tôn giáo xảy ra ở một số nước, các thế lực thù địch đẩy mạnh chống phá cách mạng Việt Nam bằng chiến lược «diễn biến hòa bình», bạo loạn lật đổ. Đặc biệt, với mưu đồ chuyển hóa ý thức hệ, các thế lực thù địch dùng nhiều thủ đoạn nhằm vào thế hệ trẻ và SV các trường Đại học, cao đẳng. Trước tình hình đó, cùng với đổi mới tư duy, bổ sung nhận thức đối với các nhiệm vụ quốc phòng, an ninh, bảo vệ Tổ quốc, Đảng đã nhận thức rõ vị trí, vai trò quan trọng và tính cấp thiết của công tác GDQPAN cho sinh viên các trường Đại học, cao đẳng; Đảng kịp thời chỉ đạo bổ sung, hoàn thiện chương trình, nội dung GDQPAN cho sinh viên các trường Đại học, cao đẳng phù hợp với từng giai đoạn lịch sử. Chỉ đạo bổ sung cơ sở vật chất, phát triển đội ngũ giảng viên và xây dựng các trung tâm GDQP&AN SV.

Mặt khác mục tiêu GDQPAN cho SV các trường

Đại học, cao đẳng nhằm đào tạo trở thành con người phát triển toàn diện, hiểu biết một số nội dung cơ bản về quốc phòng, an ninh, truyền thống đấu tranh chống ngoại xâm của dân tộc, trách nhiệm và nghĩa vụ của công dân về bảo vệ Tổ quốc; nâng cao lòng yêu nước, yêu chủ nghĩa xã hội; có ý thức cảnh giác trước âm mưu, thủ đoạn, chống phá của kẻ thù; có kỹ năng quân sự cần thiết để tham gia vào dự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Yêu cầu GDQPAN phải tiến hành đồng bộ bằng nhiều hình thức, nội dung phù hợp với từng đối tượng, xây dựng chương trình, giáo trình, kế hoạch giảng dạy thống nhất bảo đảm tính cơ bản, toàn diện, thiết thực và có hệ thống, bảo đảm cho người học có đủ các điều kiện để tham gia và hoàn thành nghĩa vụ công dân bảo vệ Tổ quốc. Do vậy việc dạy học thực hành môn giáo dục quốc phòng và an ninh tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh – Đại học Huế phải bám sát quan điểm đổi mới giáo dục quốc phòng và an ninh của Đảng, Bộ giáo dục và đào tạo và cũng như mục tiêu yêu cầu dạy học môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh - Đại học Huế.

2.2.2. Nâng cao chất lượng DHTH môn giáo dục quốc phòng và an ninh tại Trường Đại học Hạ Long phải bảo đảm tính thống nhất, đồng bộ, thiết thực, khả thi.

Đây là biện pháp quan trọng trong việc nâng cao chất lượng dạy học thực hành môn giáo dục quốc phòng an ninh, thể hiện sự thống nhất cao trong quá trình học tập.

Nâng cao chất lượng dạy học thực hành phải đảm bảo tính hệ thống, đồng bộ giữa các khâu, các bước, các thành tố cấu trúc của quá trình giáo dục. Nghĩa là phải tăng cường tất cả các nhân tố, các khâu, các bước của quá trình GDQPAN, cả mục tiêu, nội dung, phương pháp, phương tiện, hình thức tổ chức và quản lí. Quá trình giáo dục bao gồm một hệ thống các thành tố có mối quan hệ chặt chẽ với nhau, vừa thúc đẩy lẫn nhau, vừa chế ước lẫn nhau. Mọi sự biến động của một thành tố nào đó sẽ làm rung chuyển toàn bộ hệ thống dạy học. Muốn chuẩn hoá, hiện đại hoá và xã hội hoá quá trình giáo dục và đào tạo, nhất thiết phải đổi mới đồng bộ tất cả các thành tố của quá trình đó. Tuy nhiên, mỗi thành tố có vị trí, vai trò riêng, không ngang bằng nhau. Trong đó, phương pháp là điểm hội tụ của mục tiêu, nội dung và mọi thành tố khác. Khi nói đến đổi mới giáo dục và đào tạo người ta thường hay tập trung chú ý vào đổi mới phương pháp. Mặc dù vậy, đổi mới phương pháp dạy

học chỉ đạt được hiệu quả cao nhất khi nào được tiến hành đồng bộ với các thành tố khác trong hệ thống, làm cho cả hệ thống cùng vận động, cùng phát triển.

Tính thiết thực khả thi được thể hiện ở chỗ: thông qua quá trình dạy học thực hành thì giúp SV vận dụng kiến thức lý thuyết về công tác quốc phòng và an ninh đã học vào thực tiễn qua đó nhằm củng cố kiến thức đã học, hình thành kiến thức mới; rèn luyện và phát triển kỹ năng, kỹ xảo hoạt động quốc phòng an ninh, khả năng tư duy; kích thích tính năng động tích cực của SV trong quá trình học tập môn GDQPAN. Trong các mục tiêu DHTH thì mục tiêu rèn luyện cho SV kỹ năng, kỹ xảo tư duy, thao tác hoạt động trí tuệ kết hợp với kỹ năng, kỹ xảo hoạt động quốc phòng và an ninh cho SV có vai trò đặc biệt quan trọng.

2.2.3. Nâng cao chất lượng DHTH môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh tại Trường Đại học Hạ Long phải huy động được sự tham gia của mọi lực lượng sư phạm của bộ môn và phát huy tính tích cực, tự giác của sinh viên.

Để chất lượng dạy học đạt kết quả cao thì cần phải huy động nhiều lực lượng tham gia chứ không phải riêng bộ phận, cá nhân nào có thể thực hiện được, để thực hiện được điều đó thì đòi hỏi Đảng ủy, Ban Giám hiệu, bộ môn chú trọng trong việc xây dựng kế hoạch, tổ chức thực hiện nghiêm túc kế hoạch DHTH; chú trọng đổi mới nội dung, hình thức, phương pháp, quy trình DHTH; bồi dưỡng năng lực sư phạm đặc biệt là năng lực DHTH cho đội ngũ GV với nhiều hình thức, biện pháp đa dạng, phong phú. Coi trọng đổi mới phương pháp DHTH là khâu đột phá để nâng cao chất lượng DHTH môn học GDQPAN tại trường Đại học Hạ Long hiện nay.

Ngoài ra việc nâng cao chất lượng dạy học thực hành phải làm sao để kích thích được tính tự giác, tích cực của SV trong quá trình học tập; làm sao chúng ta cần phải nâng cao tính tích cực tự giác của SV trong quá trình học môn thực hành. Muốn làm được như vậy trước hết nội dung giảng dạy phải phù hợp với tính đặc thù của đối tượng giảng dạy. Vì vậy, cần rà soát lại một cách hệ thống toàn bộ nội dung giảng dạy của từng môn học. Bởi đối với SV là những người trực tiếp làm việc ở cơ sở, lăn lộn trong công tác nên có hiểu biết kinh nghiệm thực tiễn. Họ mong muốn đi học là để nâng cao nhận thức giữa lý luận và thực tiễn nhằm giải quyết tốt những vấn đề của thực tiễn đặt ra. Thế nhưng trong nội dung giảng dạy ở trường ta còn nhiều những môn học, những bài giảng chỉ mang tính lý luận chung chung chưa thực sự gắn với thực tiễn, giải quyết những vấn đề của thực tiễn. Vì thế khi nghe giảng người học cảm thấy

có nhiều vấn đề không thiết thực làm hình thành tâm lý học cũng vậy mà không học cũng vậy, học để thi chứ không có ích gì cho công việc, do đó dẫn đến ý thức học không tích cực hoặc học chỉ để đối phó kỳ thi và những quy chế bộ môn đặt ra. Đây là một trong những nguyên nhân cơ bản dẫn đến việc quản lý chất lượng SV chưa được như mong muốn. Để khắc phục được điều này đòi hỏi bản thân người GV phải có kiến thức chuyên môn vững vàng, vừa sâu, vừa rộng, có phương pháp giảng dạy tốt và nhất thiết người GV phải am hiểu sâu sắc thực tiễn thì mới có thể gắn lý luận với thực tiễn, như thế bài giảng của mình mới thuyết phục được người học, gọi niềm say mê hứng thú cho người học, người học mới thật sự cảm thấy việc học tập, nghiên cứu lý luận ở trường là thật sự bổ ích vì những kiến thức học được ở trường có thể ứng dụng được vào quá trình công tác của mình. Làm như vậy sẽ kích thích được ý thức cầu thị kiến thức, lòng say mê học hỏi nắm bắt cái mới ở người học, dẫn đến tính tự giác trong học tập.

3. Kết luận

Các biện pháp này đã được kiểm chứng về tính cần thiết và tính khả thi, kết quả kiểm chứng cho thấy tuyệt đại đa số đều khẳng định các biện pháp nêu ra cần thiết và khả thi.

Các biện pháp trước hết phải tác động vào nhận thức, làm đổi mới tư duy, nâng cao nhận thức của các cấp, các ngành đối với công tác GDQPAN trong hệ thống giáo dục quốc dân. Biện pháp tác động vào các nhân tố quan trọng nhất của quá trình giáo dục, đó là tác động vào nội dung, chương trình, phương pháp giáo dục nhằm đổi mới nội dung chương trình và phương pháp dạy học GDQPAN cho SV các trường ĐH trong bối cảnh mới. Các biện pháp; nâng cao nhận thức, phát huy có hiệu quả vai trò của các lực lượng sư phạm ở Bộ môn, đổi mới mục tiêu nội dung, chương trình, đa dạng hóa các phương pháp, hình thức tổ chức DHTH, tăng cường cơ sở vật chất, phương tiện đảm bảo cho quá trình DHTH đã kiểm chứng được tính thiết thực khả thi, và đã nâng cao được chất lượng dạy học thực hành môn giáo dục quốc phòng và an ninh tại trường Đại học Hạ Long.

Tài liệu tham khảo

1. Chính phủ (2006), *Báo cáo sơ kết 5 năm thực hiện Nghị định số 15/2001/NĐ-CP của Chính phủ về Giáo dục quốc phòng (2001-2005)*, Hà Nội.
2. Chính phủ, *Nghị định của số 15/2001/NĐ-CP ngày 01/5/2001 về Giáo dục quốc phòng*, Hà Nội.
3. Chính phủ, *Nghị định của, số 116/2007/NĐ-CP ngày 10/7/2007 về Giáo dục quốc phòng-an ninh*, Hà Nội.